

СТАНОВИЩЕ

от доц. д-р Ваня Атанасова Бойчева (Бирданова), д.м.

Катедра „Хигиена, медицинска екология, професионални заболявания и медицина на бедствените ситуации”

Факултет „Обществено здраве”, Медицински университет-Плевен

ОТНОСНО: публична защита на дисертационен труд за присъждането на образователна и научна степен „Доктор” на д-р Розалина Стефанова Брайкова, докторант в редовна форма на обучение в катедра „Хигиена и епидемиология”, Факултет „Обществено здравеопазване”, Медицински университет - Варна

1.Общо представяне на процедурата

Със Заповед № Р-109-110/07.02.2023 г. на Ректора на Медицински университет - Варна съм избрана за външен член на Научно жури във връзка със защита на дисертационен труд на тема: „Контрол при търговията с биологично произведени земеделски продукти и храни в Североизточна България” относно придобиване на образователна и научна степен „Доктор” в област на висше образование 7. „Здравеопазване и спорт“, професионално направление 7.1 „Медицина”, докторска програма „Хигиена” (вкл. трудова, комунална, училищна, радиационна и др.) с автор д-р Розалина Стефанова Брайкова. Научен ръководител на дисертацията е проф. д-р Дарина Найденова, д.м.

Докторантът е представил всички необходими документи съгласно изискванията на Закона за развитие на академичния състав на Република България и Правилника за развитие на академичния състав на МУ-Варна.

2. Професионално развитие на кандидата

Д-р Розалина Стефанова Брайкова е родена на 15.12.1961 г. в гр. Добрич. Завършва висше медицинско образование през 1986 г. в МУ-Варна; Санкт-Петербургска Държавна Медицинска Академия. От 1986 г. до 2019 г. работи в системата на държавния здравен контрол и официалния контрол на храните, а от април 2019 г. до момента е асистент в катедра „Хигиена и епидемиология”, МУ-Варна. Има призната медицинска специалност „Хранене и диететика“ (2003 г.) и медицинско обучение по „Здравен мениджмънт“ (2010 г.). Владее руски и английски език.

3.Структура на дисертационния труд

Настоящата разработка е актуална, както от научен, така и в практически аспект. Темата на дисертационния труд е посветена на съвременен проблем на общественото здравеопазване, свързан с настоящия официален контрол при търговията с български биологично произведени храни. Търговията с безопасни и висококачествени биологично произведени селскостопански продукти и храни гарантира защитата на здравето и интересите на потребителите, но също така допринася за опазването на околната среда и опазването на природните ресурси.

Дисертационният труд е представен на 251 стандартни страници и притежава качества на напълно завършен научен продукт. Дисертацията е онагледена с 113 фигури, 33 таблици и 9 приложения, които спомагат за прецизното представяне на получените резултати, а повечето от таблиците и фигурите имат също значителна информационна стойност. Библиографската справка включва 368 заглавия, от които 334 на латиница и 34 на кирилица. Изложението е ясно, структурата на дисертационния труд е правилно изградена, отделните раздели са добре балансирани. Литературният обзор заема 38 страници, обхваща всички аспекти на зададената тема и логично извежда аргументацията за провеждане на научното проучване. Представените данни относно биологичното производство и потребление на биологични храни в обзора са проблемно структурирани и подкрепени с голям брой литературни източници, което показва добрата информираност на докторантката за научната дискусия по темата в съвременната литература. Целта на дисертацията е ясно определена: да се изследва и анализира дейността по официалния контрол при търговията с биологично произведени земеделски продукти и храни в област Добрич и област Варна, както и да се проучи информираността на потребители, търговци и производители относно биологичните храни. Поставените 6 задачи са добре формулирани и напълно достатъчни за постигане на целта на научното изследване.

Проучването е комплексно по отношение на изучавания обект и предмет:

А) Анализ на резултатите от официалния контрол при търговията с биологично произведени земеделски продукти и храни в област Добрич и област Варна за периода 2014 - 2019г. – нормативни документи, процедури и проведени инспекции на биологични храни в търговски обекти;

Б) Проучване сред 220 лица (20 производители, 50 търговци и 150 потребители) по въпроси, свързани с биологично произведени земеделски продукти и храни в област Добрич за периода 2020-2021г.

За постигане на поставените задачи са използвани документален, социологически и статистически методи. Проучването сред производители, търговци и потребители относно биологично произведените храни е осъществено чрез адаптирано разработен и приложен структуриран въпросник (Витоша рисърч, 2009; MUTLU, 2007; Melovic et al., 2020). Резултатите са обективни и достоверни, обсъждането им е направено компетентно и задълбочено. Резултатите от проучването са представени в 5 отделни глави и логично извеждат 14 основни извода, които приемам. Те напълно отговарят на поставените задачи и подчертават основните постижения на дисертационния труд.

4. Приноси на дисертационния труд

Приносите на дисертацията са добре формулирани и са резултат от проучването. Д-р Брайкова аргументира 6 приноса с теоретично значение, 6 приноса с оригинален характер и 4 приноса с приложен характер. Извършен е задълбочен анализ на резултатите от официалния контрол на територията на областите Добрич и Варна във връзка с употреба на термини и означения на биологични храни, както и регламентиращите тази дейност нормативни документи. Установени са закономерности при очертаване профила на потребителите на биологични храни в контекста на нагласите, честотата, мотивите, стимулиращите фактори и бариерите, свързани с тяхната консумация. Особено ценен е един от приносите с научно-приложен характер относно възможността, която дават резултатите от това проучване за обогатяване профила на биологичния потребител, за нарастване на доверието в биологичното производство и подобряване на комуникацията с институции, имащи отношение към биологичното производство.

5. Публикации, свързани с дисертационния труд

Във връзка с дисертационния труд д-р Брайкова е представила 3 научни публикации и 3 участия с престижни национални форуми.

6. Автореферат на дисертационния труд

Авторефератът на научната разработка напълно отговаря на изискванията и прецизно обобщава осъщественото от докторантката проучване.

В заключение, представената ми за становище дисертация на д-р Розалина Стефанова Брайкова съдържа научни и научно-приложни резултати, които имат принос в науката и напълно покриват изискванията за присъждане на образователна и научна степен „ДОКТОР“.

На тези основания гласувам положително и предлагам на членовете на многоуважаемото Научно жури да гласуват положително за присъждането на образователна и научна степен „ДОКТОР“ на д-р Розалина Стефанова Брайкова по докторска програма „Хигиена“.

20.02.2023 г.

С уважение:

доц. д-р Ваня Бойчева (Бирданова), д.м.